

academie
contextuele opleidingen

LEZING

voorafgaand aan de twee live zittingen op de studiedag van 20 juni 2017 door GERDY ROOIJAKKERS-SEGRS

De grondbeginselen van de contextuele therapie zijn gebaseerd op helende krachten die er altijd zijn in families. Het is ons van nature gegeven dat we als mens er naar verlangen om als familieleden passende zorg aan elkaar te geven te geven en te ontvangen, waarbij de kinderen, ouderen en zieken in principe voorgaan. Deze natuurwet (loy), de wet van verdienen en verschuldigd zijn maakt dat we als soort kunnen overleven. Het in diepste wezen gedreven worden in een relatie door wat verdiend en verschuldigd is noemen we loyaliteit. Daar waar deze wet om welke redenen dan ook met 'voeten getreden', wordt, heeft dit grote gevolgen voor het opgroeien van kinderen en het in vrede voortbestaan van familierelaties. Mensen houden in dit verband ook van nature een interne 'boekhouding' bij rondom wat passend gegeven en genomen is: 'het grootboek van verdienen' noemen we dit in onze vaktermen.

Prof. Nagy noemt de mens 'een rechtvaardigheidswezen' om reden van genoemd verlangen en de daarbij behorende interne 'boekhouding'.

Als niet openlijk gegeven kan worden aan degene waaraan men iets verschuldigd is, zal de loyaliteit ondergronds-, onzichtbaar plaatsvinden met alle gevolgen van dien voor de relatie (s). Buiten het oog van de ander worden relaties dan toch nog onderhouden.

Als het zorgdragen in een familie stagneert en of onzichtbaar wordt, heeft dit vaak grote psychische en interactionele gevolgen voor alle betrokkenen. We zien dan vaak dat de frustratie en boosheid die dan optreedt de andere kant van dat diepe existentiële verlangen naar passend geven en passend ontvangen vertegenwoordigt. *Dat verlangen is daarom een grote leidraad in het contextuele werken geworden.*

Als het vertrouwen dat er passende zorg gegeven kan worden verdwijnt in familierelaties, blijft het verlangen nog over, maar dit is dan vaak ver weggestopt. *De pijn is dan vaak te groot om opnieuw het risico te durven lopen op investeren van niet beantwoord vertrouwen.* Het 'terechte' wantrouwen regeert dan. Dit noemen we in ons vak 'destructief gerechtigde aanspraken'. *Het is dan aan ons als contextueel werkers om onze cliënten nieuwe hoop en moed te geven.*

Die hoop en moed kunnen wij uiteindelijk alleen maar putten uit het werk dat wij in onze eigen familiale context deden en doen.

Als we dáár op balansen van geven en nemen waar we zelf deel van uitmaken, aan den lijve ervaren hebben dat achter het beschadigd vertrouwen een verlangen verscholen lag naar passend geven en nemen, kunnen we deze hoop op moedige wijze en overtuigend aan onze cliënten doorgeven.

Genogram

We onderzoeken het verleden van onze cliënten aan de hand van de feiten uit het genogram en de daarvan afgeleide psychische en interactionele consequenties en vervolgens de invloed daar weer op, op passende zorg. Voor onze fysieke overleving en voor het besef van betekenisvol te zijn voor anderen, zijn we afhankelijk van onze naasten vanaf ons allereerste begin als mens. De feitelijke investeringen die op die vlakken in een intergenerationele context wederzijds zijn gedaan, vinden we in het genogram terug. Daar waar passend gegeven en passend ontvangen kan worden opgespoord, is een kiem voor vertrouwen en zelfvertrouwen gelegd. Resten van vertrouwen, hulpbronnen in het therapieproces komen we zo op het spoor. Het genogram is daarom tijdens het hele therapieproces een niet weg te denken hulpmiddel.

Een contextueel werker zonder genogram is als een auto zonder benzine.

We hebben gezien bij de introductie van het genogram van de families van J. en J. hoeveel feiten er zijn verzameld. Die feiten komen straks ons samenwerken ten goede. Aan de hand van de feiten zullen we zien welk onrecht de familieleden individueel en samen trof door het lot en welk onrecht door mensen werd aangedaan. Beide vormen van gedragen onrecht verdienen erkenning van de therapeut en uiteindelijk liefst van familieleden. Erkenning voor de bijdrage die een individu leverde, als kind en later, aan het welzijn van anderen en voor wat deze investering hem/haar gekost heeft, kan enkel gegeven worden doordat de feiten helder zijn. De erkenning voor hetgeen werkelijk gegeven en geleden is werkt als balsem voor de ziel en geeft ruimte om opnieuw vertrouwen te kunnen investeren.

Ook de relationele vertrouwensbronnen die beschikbaar waren in moeilijke tijden en die nog beschikbaar zijn, komen we via de feiten in het genogram op het spoor.

In onze therapieën zouden we ons kunnen richten op de pathologie in de familie die zichtbaar wordt via ons onderzoek, maar we zoeken juist naar hoe in het licht van de moeilijkheden en ieders beperkingen, mensen toch verantwoordelijk zijn of proberen te zijn of zouden willen zijn, voor de consequenties van wat ze doen. Daar ontstaat nieuw vertrouwen en ontstaan de nieuwe krachten voor verandering, voor vooruitgang in het therapieproces.

Door onze meerzijdig partijdige beroepshouding nodigen we familieleden uit om hun eigen noden in de relatie te brengen. Erkenning voor hetgeen daadwerkelijk door alle betrokkenen gegeven is en voor wat dat geven heeft en de uitnodiging om te werken aan rechtdoen en rechtgedaan worden zijn samen met het zoeken naar relationele vertrouwensbronnen de basis-ingrediënten van ons werk vanuit de meerzijdige partijdigheid.

Julie zullen zo dadelijk zien dat mijn houding in het werken met het echtpaar en hun zoon er een is van volgen en leiden.

Niet op alle feiten, de psychologische consequenties en de interacties zal ik ingaan, ik zie al deze aspecten van een relatie als indicatoren van recht en onrecht en gebruik ze als het ware om vervolgens de balansen van gerechtigde aanspraken en verschuldigd zijn in de context onder ogen te zien en de cliënten op die wijze te helpen om te komen tot billijke wederzijdse belangenbehartiging, **tot wederzijds gepaste zorg.**